

Offprint

Studia Biblica Slovaca je časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Ročník IV (2012), číslo 1

Vydáva Univerzita Komenského v Bratislave, Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Kapitulska 26, 814 58 Bratislava 1, IČO 0039786510

Rediguje: Blažej ŠTRBA (Badín)

Redakčná rada: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) – Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) – Pavol FARKAŠ (Nitra) – Peter FEDOR (Lubica) – Juraj FENÍK (Košice) – Sr. Júlia Daniela ISKROVÁ OP (Ružomberok) – Róbert JÁGER (Prešov) – Jozef JANČOVIČ (Bratislava) – Róbert LAPKO (Košice) – Milan SOVA (Bratislava) – Peter ŠOLTÉS (Oestrich-Winkel, D) – Jozef TIŇO (Bratislava) – František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie) – Pavol VILHAN (Badín) – Sr. Gabriela Ivana VLKOVÁ OP (Olomouc, CZ)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Výkonný redaktor: Martina Korytiaková

Jazyková úprava: Elena Slaná

Obálka: Martin Kňazek

Príspevky v slovenčine alebo češtine, alebo knihy na recenziu prosíme adresovať na jednu z adries:

Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), tel.: (00421) 048/418 22 42, redakcia@biblica.sk, www.biblica.sk,

František Trstenský, Teologický inštitút, Spišská Kapitula 6, 053 04 Spišské Podhradie (Slovakia), tel.: (00421) 053/419 41 80, f.trstensky@centrum.sk.

Príspevky sa požadujú v elektronickej podobe (disketou alebo pripojeným dokumentom e-mailu, podľa možnosti v Microsoft Word formáte s typom písma Times New Roman) alebo vo vytlačenej forme (A4, riadkovanie 1,5). Ak sú používané iné typy písma pre hebrejštinu a gréčtinu ako v BibleWorks, tak upresniť aké. Príspevok typu štúdia, poznámka alebo reflexia musí byť doplnený zhrnutím nie dlhším ako 150 slov, jeho anglickou verzou a zoznamom bibliografie. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú. Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok a vykonať potrebnú jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov.

Objednávku posielat' na adresu redakcie alebo na kniznica@xaver.sk.

Bankové konto: 4008274864/7500, IBAN: SK28 7500 0000 0040 0827 4864

Články časopisu sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

Studia Biblica Slovaca

Printed in Slovakia. Vychádza dvakrát do roka.

Cena: 5,- €

ISSN 1338-0141

EV 3744/09

Treba uznať prínos

Náhľad do nedávnej publikačnej tvorby biblistov

Blažej Štrba

Dejiny sa píše s odstupom času i preto, že nie je možné súčasne sledovať udalosti i dávať ich do súvislostí bez nadmernej váhy subjektivity. Preto tento bibliografický náhľad do tvorby biblistov na Slovensku a v susedných Čechách predstavuje len neúplný počet ostatných biblických odborných publikácií, ktoré vyšli v rokoch 2011–2012 s ich stručnou charakteristikou¹.

28. februára 2011 bola v Badíne predstavená Posynodálna apoštolská exhortácia pápeža Benedikta XVI. o Božom slove v živote a poslaní Cirkvi – *Verbum Domini*². Vydal ju Spolok svätého Vojtech v Trnave ako 83. publikáciu v edícii Pápežské dokumenty a to v pomerne krátkom čase po jej zverejnení vo Vatikáne 11. novembra 2010. Biblistom, študentom a milovníkom Biblie ponúka táto publikácia na svojich 167 stranách množstvo podnetov na štúdium Biblie, ale i na šírenie Božieho slova v nej obsiahnutého. V bodoch č. 32-33 sa pápež zmieňuje o súvisi medzi rozvojom biblického bádania a cirkevným Magistériom, ktorý začína uznaním o prínose biblickej exegézy. „Predovšetkým treba uznať prínos, ktorým prispela niesla do života Cirkvi

---

¹ Pre bohatší pohľad na biblistiku na Slovensku odkazujeme na deskriptívne prehľady FARKAŠ, Pavol: *Minulosť a prítomnosť biblických vied v slovenskom kontexte*. In: Blažej Štrba (ed.): *Studia Biblica Slovaca 2005*, Svit: KBD, 2006, 11-16; TRSTENSKÝ, František: *Biblické vedy na Slovensku pred pádom a o po páde komunizmu*, *Duchovný pastier : revue pre teológiu a duchovný život* 89 (1/2008) 10-19.

² SEKERAK, Marian: *Slovenský preklad Verbum Domini predstavený verejnosti*. http://www.postoy.sk/slovensky_preklad_verbum_domini (2012-10-30).

historicko-kritická exegéza a ďalšie metódy textovej analýzy, ktoré sa rozvinuli v poslednom čase.“ (49) Podľa pápeža pozornosť týmto metódam sa nemôže prehliadnuť, nakoľko je súčasťou realizmu vtelenia. Historický fakt je konštitutívny pre kresťanskú vieru, a teda štúdium Biblie vyžaduje znalosť výskumných metód či už historicko-kritického rázu, alebo literárno-teologického skúmania. V tejto perspektíve treba nám uznať prínos i našich publikácií na ďalšie použitie pre čitateľov a ich hodnotenie ponechať zasa pre eventuálnych recenzentov.

Bibliisti vo svete reagovali podstatne rýchlejšie na Posynodálnu exhortáciu *Verbum Domini* (2010) ako na dokument Pápežskej biblickej komisie *Biblia a morálka* (2008)³. I v roku 2012 sa v zahraničnej literatúre ťažko nachádza komentár na tento dokument. V prípade exhortácie *Verbum Domini* sa však komentáre objavovali rýchlo a početne po jeho prezentovaní⁴. Na Slovensku je obraz v tejto problematike inverzný. Hoci nemáme žiadny systematický komentár k *Verbum Domini*, v roku 2011 sa objavil 367 stranový komentár k dokumentu *Biblia a morálka*⁵. Tento zborník 27 prednášok zahraničných a domácich odborníkov z oblasti biblických vied, morálnej a pastorálnej teológie editovala Mária Kardis (5-10). Prednášky sú rozdelené do dvoch častí: Komentáre k dokumentu (11-164) a Teologické reflexie nad dokumentom (165-360). Po obsahu (361-364) nasleduje adresár (365-367). Zborník vydala Gréckokatolícka teologická fakulta ako výstup z rovnomennej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou, ktorá sa konala rámci III. biblických dní dňa 25. 10. 2010 na Gréckokatolíckej teologickej fakulte PU v Prešove v spolupráci s Katolíckym biblickým dielom vo Svite. Cieľom konferencie bolo predstavenie dokumentu. Samotný zborník pomôže slovenskému čitateľovi zhodnotiť, ako konferencia splnila svoj cieľ.

³ PÁPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISIA: *Biblia a morálka* (Dokumenty Svätej stolice 66), Trnava: Spolok svätého Vojtech, 2009.

⁴ Uvedieme len dva exempláre, v ktorých sa možno dočítať o ďalšej literatúre, ktorá pojednáva o tomto dokumente: APARICIO VALLS, Carmen – PIÉ-NINOT, Salvador (a cura di): *Commento alla Verbum Domini. In memoria di P. Donath Hercsik, S.I.*, Roma: Gregorian & Biblical Press, 2011; TÁBET, Michelangelo – DE VIRGILIO, Giuseppe (eds): *Sinfonia della Parola. Comento teologico all'Esortazione Apostolica "Verbum Domini"*, Roma: Rogate, 2011.

⁵ KARDIS, Mária (ed.): *Biblia a morálka. Zborník prednášok z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej v rámci projektu "Biblické dni" 25. októbra 2010*, Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2011.

Z vydavateľstva Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity vyšla v tom istom roku 2011 aj štúdia *História interpretácie posvätných spisov kresťanstva I.* od doc. Daniela Slivku⁶. Po obsahu (3) nasleduje samotné pojednávanie problematiky (5-124), bez odkazov na bibliografické zdroje, ktoré sú však uvedené na záver, triedené na fonty (125), odbornú literatúru (125-135), slovníky (135-137) a internetové zdroje (137).

V ostatných desaťročiach rastie v súvislosti so štúdiom historického pozadia vzniku biblického textu záujem o apokryfnú literatúru, medzi ktorou má význačné miesto apokalyptika. Slovenské publikum určite uvíta monografiu Petra Juhása s názvom *Sýrska Baruchova apokalypsa 1-21*⁷. Monografia je prekladom prvej, druhej a začiatku tretej časti (Baruchova modlitba) tohto diela zo sýrčiny, ktorý je opatrený odborným komentárom. Monografia tvorí len čiastkový výstup dlhodobého projektu, ktorého cieľom je spracovanie celej apokalypsy. Publikácia začína obsahom (5-6), po ktorom nasleduje úvod (9-11), Prolegomena (12-33), samotný preklad a vybraný komentár (34-127), končí sa záverom (128-129), zoznamom použitej triedenej literatúry (pramene /130-134/ a štúdie a pomôcky /134-144/) a zoznamom skratiek (145-147).

Katolícke biblické dielo so sídlom vo Svite sa medzičasom stalo známym svojou biblicko-pastoračnou činnosťou a pomerne bohatou biblickou publikáciou. Saleziánske vydavateľstvo Don Bosco práve vďaka projektu v spolupráci s Katolíckym biblickým dielom vydávalo 10 rokov časopis *Sväté písmo pre každého*. Zhodnotenie tohto dlhodobého a bezpochyby biblicko-pastoračne hodnotného projektu sa konalo 12. februára 2011 v Ružomberku na konferencii o skúsenostiach s časopisom *Sväté písmo pre každého*. Knižným výstupom tejto konferencie bola v tom istom roku 45. publikácia Katolíckeho biblického diela *Počuli sme Božie slovo*, ktorú zostavil vtedajší riaditeľ KBD prof. Anton Tyrol⁸. Takmer 80 stranový zborník 12 príspevkov a úvodníka stručne a vecne charakterizuje spomínaný projekt z viacerých rovín a predkladá i niekoľko biblických prednášok.

Postupujúc geograficky z východu na západ treba spomenúť vedeckú kolektívnu monografiu s názvom *Textový, exegetický a teologický výskum Evanjelia podľa Marka*⁹. Vedúci autorského kolektívu prof. Pavol Farkaš vo

---

⁶ SLIVKA, Daniel: *História interpretácie posvätných spisov kresťanstva I.*, Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2011.

⁷ JUHÁS, Peter: *Sýrska Baruchova apokalypsa 1-21*, Košice: Viena, 2011.

⁸ TYROL, Anton (ed): *Počuli sme Božie slovo*, Svit: KBD, 2011.

⁹ FARKAŠ, Pavol a kolektív: *Textový, exegetický a teologický výskum Evanjelia*

svojom príspevku predstavuje prehľadne vedeckú a odbornú literatúru týkajúcu sa Markovho evanjelia v českom a slovenskom kontexte. 144 stranová hodnotná monografia končí zoznamom premennej (123), druhoradej použitej (124-131) i výberovej literatúry k Markovmu evanjeliu (132) a kvalitnou farebnou obrazovou prílohou (135-144). Publikáciu vydala Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta, UK v Bratislave v roku 2011.

Slovenskí biblisti zaiste pozitívne ohodnotia i dve české publikácie z roku 2011. Prvou je monografia doc. Petra Marečka s názvom *Ježišovo vzkříšení v evangeliích*¹⁰. Vedecká exegetická štúdia, vydaná na Cyrilometodskej teologickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, sa zaoberá tzv. veľkonočnými príbehmi v podaní štyroch kánonických evanjelií – Mt 27,62–28,20; Mk 16,1-8(9-20); Lk 24,1-53 a Jn 20,1–21,25 – a kladie si za cieľ podať výklad tých záverečných kapitol evanjelií, ktoré obsahujú rozprávanie veľkonočných udalostí. 335 stranová publikácia sa uzatvára zoznamom skratiek (301-304), bohatým zoznamom literatúry (305-322), zoznamom autorov (323-327), zhrnutím v anglickom jazyku (328) a obsahom (331-335).

Druhou vedeckou publikáciou v českom jazyku s názvom *Svoboda ve vztahu k službě a poslušnosti*¹¹ je biblicko-teologická štúdia od autorov Petra Chalupu a Ivany Gabriely Vlkovej OP, ktorá pojednáva o problematike vzťahu služby a poslušnosti na jednej strane a úplnej slobody človeka na strane druhej. V prvej časti monografie sa P. Chalupa venuje dialektike vzťahu medzi slobodou a službou v starozákonných textoch (5-60) a v druhej časti G.I. Vlková skúma zmysel a hodnotu poslušnosti, ku ktorej starozákonné texty pozývajú (61-145). Po závere (147-148) nasleduje zhrnutie v angličtine (149-150), zoznam skratiek (151-152), zoznam použitej literatúry (153-160), určite nápomocný index biblických citácií (160-172), zoznam citovaných autorov (173-174), po ktorom knihu uzatvára obsah (175-178). Autori touto štúdiou

---

podľa Marka, Bratislava: Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta, UK v Bratislave, 2011.

¹⁰ MAREČEK, Petr: *Ježišovo vzkříšení v evangeliích. Výklad závěrečných kapitol kanonických evangelií*, Olomouc: Cyrilometodějská teologická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, 2011.

¹¹ CHALUPA, Petr – VLKOVÁ, Gabriela Ivana: *Svoboda ve vztahu k službě a poslušnosti. Biblicko-teologická studie*, Olomouc: Cyrilometodějská teologická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, 2011.

reagujú na podnet, ktorý dal dokument Biblia morálka s výkladom slobodného konania človeka ako odpoveď na Boží dar.

V roku 2011 Pavel Vilhan publikoval na Pápežskej Gregorovej univerzite dve kapitoly svojej dizertácie s názvom *Elusive Power of paternal authority in the Book of Sirach (Neistá moc otcovskej autority v knihe Sirach)*¹². Po predslove (3) a obsahu (4-5), nasleduje úvod (7-11) a dve vybrané kapitoly The right measure of power (Sir 33,19-33) a Paternal authority in Sirach a záver (81-85). Separát obsahuje tiež zoznam použitých skratiek (87-91), index autorov (93-94), zoznam všetkej literatúry (95-118) a obsah celej dizertačnej práce (119-121). Cieľom prvej časti dizertácie je podať exegézu doteraz málo prebádaných kapitol knihy Sirach (7, 30, 33 a 42), v ktorých sa vyníma téma autority otca v rodine. Na jej štúdium v kontexte celej knihy, ako aj v kontexte biblických a mimobiblických prameňov bola zameraná druhá, teologická časť práce. Ostáva len želaním, aby aspoň niečo z výsledkov sa dostalo i slovenskému biblickému publiku.

V júni roku 2012 vyšla malá odborná štúdia Michala Mališa s názvom *Šimon z Cyrény ako príklad učeníka v Lukášovom dvojdiel*¹³. Táto 124-stranová štúdia sa venuje principiálne len jednému veršu Lk 23,26 a skúma, či evanjelista chcel zobrazit' Šimona ako príklad učeníka. Podrobný literárno-teologický rozbor, obohatený diskusiou s vedeckými názormi a opodstatnenými inovatívnymi uzávermi, dodáva tejto pôvodne diplomovej práci nadštandardnú vážnosť. Po zozname skratiek (114-115), zozname schém (116) a zozname použitej literatúry (117-120), nasleduje slovenský (121) a anglický (122) abstrakt a záverečný obsah (123-124).

Cenným biblickým prínosom z leta roku 2012 je vedecká monografia doc. Františka Trstenského s názvom *Pavlove listy z väzenia*¹⁴. Vedecká monografia, vydaná Katolíckym biblickým dielom, je vlastne systematickou exegeticko-teologickou analýzou štyroch Pavlových listov z väzenia – Filipanom, Filemonovi, Kolosanom a Efezanom. „Cieľom je vysvetliť význam biblického textu v jeho historickom kontexte s dôrazom na teologické poslanstvo“ (15). Analýzu každého zo štyroch listov, autor delí na dve časti.

¹² VILHAN, Pavel: *Elusive Power of paternal authority in the Book of Sirach*, Roma: Faculty of Theology, Pontifical Gregorian University, 2011.

¹³ MALIŠ, Michal: *Šimon z Cyrény ako príklad učeníka v Lukášovom dvojdiel* (Teologické otázky 3), Badín: KSFX, 2012.

¹⁴ TRSTENSKÝ, František: *Pavlove listy z väzenia. Exegeticko-teologická analýza*, Svit: KBD, 2012.

Prvá predstavuje okrem historických okolností, otázky týkajúce sa autorstva, miesta a času kompozície, literárnej štruktúry a špecifik konkrétneho listu. Druhá časť je literárnou analýzou textov s cieľom objasniť niektoré Pavlove teologické koncepty a ponúknuť ich aktualizáciu. Monografia začína obsahom (10-13), zoznamom skratiek (14) a po predhovore (15), nasleduje takmer dvesto strán samotného korpusu štúdie. Na záver je index autorov (208-213) a triedená použitá literatúra i podľa jednotlivých listov (214-223). Súčasťou publikácie je priložené CD – *Úvahy o apoštolovi Pavlovi*.

Na jeseň roka 2012 vyšla vo vydavateľstve Katolíckej univerzity Verbum publikácia s názvom *Základy biblickej hebrejčiny*¹⁵ od Antona Tyrola. Táto 95-stranová učebnica biblickej hebrejčiny má zodpovedať „požiadavkám a nárokom kladeným na prvé zoznámenie sa s biblickou hebrejčinou v rámci základného kurzu štúdia teológie“ (3) na slovenských teologických fakultách a inštitútoch. Po triedenom zozname bibliografie (90-92), nasleduje obsah (93-94) a následne ako dodatok Stručný slovník najčastejšie používaných hebrejských slov (I-XIV).

Ako záverečnú publikáciu predstavíme dielo mravčej práce, dôsledného spracovania a rigorózne vedeckého charakteru – slovník. Až s postupom času sa bude môcť doceniť 1327 stranový *Grécko-slovenský slovník* od Heleny Panczovej¹⁶. Slovník začína prehľadom dejín gréckeho jazyka (9-24), po ktorom autorka venuje dve strany gréčtine na Slovensku (25-26) a jednu stranu vzniku slovníka (27). Následne sú starostlivo vysvetlené obsah a forma slovníka (28-39), použitá literatúra (40-42), zoznam autorov, diel a skratiek (43-54) a zoznam menej obvyklých znakov používaných v etymologickej časti (55-56). Samotný slovník je na stranách 59-1327. Tejto publikácii sa budú tešiť a hodne ju využívať nie mnohí ľudia, ale viaceré generácie.

Treba uznať prínos týchto publikácií, i keď niektoré sú tvorené viac populárnejším, iné zasa vedecky rigoróznejšim štýlom. Pre biblistiku majú veľkú hodnotu najmä tie, ktoré majú zúžený predmet skúmania, jasnejšiu a precíznejšiu metodológiu a dokážu uviesť čitateľa do väčších hĺbok skúmaných textov a či starobylého jazyka.

---

¹⁵ TYROL, Anton: *Základy biblickej hebrejčiny*, s.l.: Verbum – vydavateľstvo KU, 2012.

¹⁶ PANCZOVÁ, Helena: *Grécko-slovenský slovník. Od Homéra po kresťanských autorov*, Bratislava: Lingea, 2012.

Zoznam použitej literatúry

- APARICIO VALLS, Carmen – PIÉ-NINOT, Salvador (a cura di): *Commento alla Verbum Domini. In memoria di P. Donath Hercsik, S.I.*, Roma: Gregorian & Biblical Press, 2011.
- FARKAŠ, Pavol: Minulosť a prítomnosť biblických vied v slovenskom kontexte. In: Blažej Štrba (ed.): *Studia Biblica Slovaca 2005*, Svit: KBD, 2006, 11-16.
- FARKAŠ, Pavol a kolektív: *Textový, exegetický a teologický výskum Evanjelia podľa Marka*, Bratislava: Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta, UK v Bratislave, 2011.
- CHALUPA, Petr – VLKOVÁ, Gabriela Ivana: *Svoboda ve vztahu k službě a poslušnosti. Biblicko-teologická studie*, Olomouc: Cyrilometodějská teologická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, 2011.
- JUHÁS, Peter: *Sýrska Baruchova apokalypsa 1-21*, Košice: Viena, 2011.
- KARDIS, Mária (ed.): *Biblia a morálka. Zborník prednášok z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej v rámci projektu "Biblické dni" 25. októbra 2010*, Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2011.
- MALIŠ, Michal: *Šimon z Cyrény ako príklad učeníka v Lukášovom dvojdielne* (Teologické otázky 3), Badín: KSFX, 2012.
- MAREČEK, Petr: *Ježíšovo vzkříšení v evangeliích. Výklad závěrečných kapitol kanonických evangelií*, Olomouc: Cyrilometodějská teologická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, 2011.
- PANCZOVÁ, Helena: *Grécko-slovesný slovník. Od Homéra po kresťanských autorov*, Bratislava: Lingea, 2012.
- PÁPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISIA: *Biblia a morálka* (Dokumenty Svätej stolice 66), Trnava: Spolok svätého Vojtech, 2009.
- SEKERAK, Marian: Slovenský preklad Verbum Domini predstavený verejnosti [online]. [cit. 2012-10-30]. Dostupné na internete: http://www.postoy.sk/slovensky_preklad_verbum_domini.
- SLIVKA, Daniel: *História interpretácie posvätných spisov kresťanstva I*, Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2011.
- TÁBET, Michelangelo – DE VIRGILIO, Giuseppe (eds): *Sinfonia della Parola. Comento teologico all'Esortazione Apostolica "Verbum Domini"*, Roma: Rogate, 2011.
- TRSTENSKÝ, František: Biblické vedy na Slovensku pred pádom a o po páde komunizmu, *Duchovný pastier : revue pre teológiu a duchovný život* 89 (1/2008) 10-19.
- TRSTENSKÝ, František: *Pavlove listy z väzenia. Exegeticko-teologická analýza*, Svit: KBD, 2012.
- TYROL, Anton (ed): *Počuli sme Božie slovo*, Svit: KBD, 2011.
- TYROL, Anton: *Základy biblickej hebrejčiny*, s.l.: Verbum – vydavateľstvo KU, 2012.
- VILHAN, Pavel: *Elusive Power of paternal authority in the Book of Sirach*, Roma: Faculty of Theology, Pontifical Gregorian University, 2011.

Zhrnutie

Príspevok predstavuje niektoré odborné publikácie slovenských a českých autorov, ktoré vyšli v rokoch 2011 – 2012 a pojednávajú biblické jazyky, texty či témy.

Summary

Contribution presents some books of Slovak and Czech scholars which were published in the years 2011 – 2012 and deal with the biblical languages, texts or themes.

Blažej Štrba
Banská 28
976 32 Badín – SK
blazejstrba@xaver.sk

Contents

Treaties

Claudio Giovanni BOTTINI OFM

Luke's Theology, Retrospective and Current Position 1-19

Jozef JANČOVIČ – Dagmar KRÁĽOVÁ

Literary Efficiency of Luke's Gospel for the Integral Vision of Man 20-34

Reflections

Blažej ŠTRBA

To Acknowledge the Benefits 35-42

Reviews 43-44

Communications and References 45-46

Obsah

Štúdie

Claudio Giovanni BOTTINI OFM

Lukášova teológia, retrospektíva a aktuálne pozície 1-19

Jozef JANČOVIČ - Dagmar KRÁĽOVÁ

Literárna efektívnosť Lukášovho evanjelia pre integrálny
pohľad na človeka 20-34

Reflexie

Blažej ŠTRBA

Treba uznať prínos 35-42

Recenzie 43-44

Oznamy 45-46